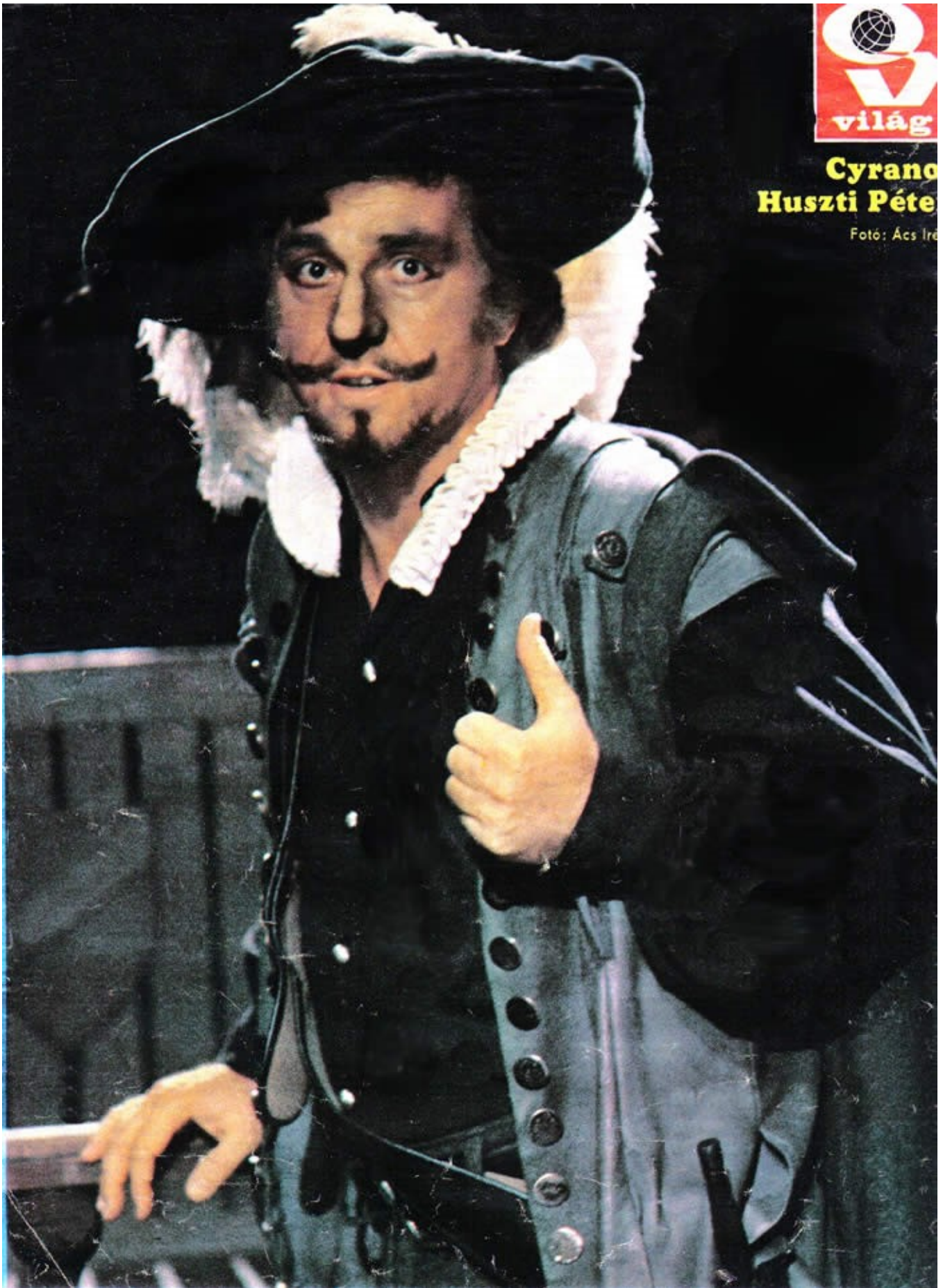

Cyrano
Husztai Péter

Fotó: Ács Irén

Cyrano-lázban

BESZÉLGETÉS HUSZTI PÉTERREL

A Penta Hotel hangulatos, kellemes presszójában csak mi ketten ülünk. A déli időpont vagy az árak miatt kihalt-e a helyiség, nem tudom. Mi mindenestre dőzsölünk: rendelünk egy-egy feketét.

Témánk — természetesen — Huszti Péter új szerepe, a Cyrano.

— Cyrano oly sok embert provokál a darabban, hadd kezdjem én is egy provokatív kérdéssel a beszélgetést. Egy kiváló szinikritikus szerint „a Cyrano utáni vagy olyan gyermekbetegség, amelyen úgyszólván minden színész átesik”. Ön éppen most kapta meg ezt a „bárányhimlőt”...?

— Gyermekebetegség? Nem, ezt nem hiszem. En inkább Kosztolányi Dezsővel értek egyet, aki azt írta nincs „játékosabb játék és színházabb színház” Rostand darabjánál.

— Ambrus Zoltán, a „hivatásos legendaosztó” viszont az írta 1898-ban, hogy a Cyrano-ban sok a verejtékes elmésség, a kinrim, s hasonlatai meszterkeltek.

— Szerb Antal pedig azt, hogy a kritikusok tévedtek Rostand művének megítélésében; máig él, hat, új meg új ifjúság szívét dobogtatja meg. S hadd tegyem hozzá: ma is érvényes igazságokat mond a becsületről, a szellem szabadságáról, a tiszta erkölcsről. Szerintem ez a darab nem azért éli reneszánszát, mert csengő-bongó rímekben beszél, s a közönséget meghatja a halálig tartó, beteljesületlen szerelem. S még csak azért sem, mert a közönség az „elidegenítés”, a sokkolás vagy az abszurd színház után vágyik a romantikára. Ennél több van a Cyrano-ban. Erős dráma feszül benne, egy olyan emberé, aki az igazságért harcol, de egy kegyes hazugság érdekében kiköleszti tehetségét, érzeit más valakinek. Aki olyan világban él, amelyet megvet léhasága, erkölcstelensége miatt, de ugyanakkor szomjazzza elismerését. Amelyet egyébként sohasem kap meg, mert helyette mindig mások aratják le a babérokat.

— Köszönöm, ez szép védőbeszéd volt. Bár azt hiszem, a nézők előtt nem szükséges megvédeni a

Jelenet a Cyrano-előadásból (Huszt Péter és Gáti Oszkár)

Cyrano-t. A kritikusokkal ellentétben, a közönség szereti ezt a darabot, és a Madách színházi előadást is.

— Mi is érezzük ezt a szeretetet, örülünk a darab végén a szűnni nem akaró tetszésnyilvánításnak. Úgy érzem, rászolgáltunk; hosszan tartó, kemény munka eredménye ez az előadás. En például 1985 márciusa, az első olvasópróba óta, vagy tán még régebben élek Cyrano-lázban. Sok mindent elolvastam róla, a Szabó Ervin Könyvtárból például megszereztem egyik művét, a *Holdbéli utazást*, amely teli van merész filozófiai és fizikai elmélkedésekkel. Az 1600-as évek elején született Savinien de Cyrano sok szempontból megelőzte korát, számos találmányt megálmodott, a magneton őseit is többek között. Rendkívül érdekes és értékes embert ismertem meg személyében.

— Ön több interjúban szót ejtett arról, hogy mindig az embert keresi azokban a hősökben, akiket megszemélyesít.

— Valóban, arra töreksem, hogy a néző ne valami meglevenedet szobrot, megközelíthetetlen emberfeletti lényt lásson maga előtt. Azon fáradozom, hogy a koronák és a páncélok mögött felkutassam és felmutassam az embert, a maga esendőségében, gyarlóságában, jó és rossz tulajdonságaival megáldva-megverve. Erre törekedtem a Cyrano-ban is.

— Vanuk-e Huszti Péternek, a magánembernek

a Cyrano-éval rokon lelki tulajdonságai?

— Remélem, hogy igen. A becsületről szóló monológjával például száz százalékban azonosulok.

— S párbajozna-e, ha ma is divatban lenne? Például egy-két kritikussal?

— Úgy látszik, a kritikák nagyon foglalkoztatják, ha már ennyiszor visszatér rájuk. Nem, nem párbajoznék. Különböznék, a kritikákat csak hónapokkal a bemutatás után olvasom el. Amikor már némi távlatból látom a saját munkámat.

— Folytassuk a játékot; egy szép mozzulat kedvéért — miként Cyrano teszi az első felvonásban — odadobná-e a havi gázsiját?

— Ezt már megtettem néhányszor. Egy szép mozzulat kedvéért odadobtam filmfőszerepeket.

— Talán most váltsunk témát: milyen volt az elmúlt éve?

— Jó, eseménydús esztendő volt; ekkor mutaták be *Az élet muzsikája* című filmet, amelyben Kálmán Imrét személyesítettem meg. Két előadást rendezhettem: a Madách Kamarában *A királynő katonáit*, a Pesti Vigadóban egy kétszemélyes játékot, a *Lambersier urat*. S ne feledkezzünk meg egész évi elfoglaltságomról, a főiskolai tanításról sem, amelyet különösképpen szeretek.

— Mióta tanít?

— Várkonyi Zoltán tíz esztendővel ezelőtt hívott meg tanárságának. Jelenleg Kerényi Imrével

közösen „viszunk” egy osztályt, másodévesek a növendékeink. Miénk volt egyébként az a nagyon tehetséges évfolyam, amelyben, többek között, Hirtling István, Funtek Frigyes, Mácsai Pál végzett.

— Milyen tárgyat tanít?

— Színészmesterséget. S bár mindig igyekeztem elkerülni azokat a szerepeket, amelyeket eljátszottam, most mégis Rostand művét, a Cyrano-t vettük elő, s jeleneteket Ibsen *Peer Gynt*jéből, amely ugyancsak emlékezetes szerepélményem volt.

— Mit hoz a 86-os esztendő? Mire készül?

— Ismét rendezhetek: a Madách Színházban állítom színpadra Colin Higgins angol író *Maud és Harold* című művét Tolnay Klárral és Gyabronka Józseffel a címszerepben. S nagyon szép feladatot kaptam Ádám Ottótól: Németh László *Villámfény*nél című drámájának tévéadaptációjában rám bízta a főszerepet, amelyet az 1938-as premieren Timár József alakított.

— Úgy tudom, a jövő évben lát napvilágot első könyve is.

— 1986 karácsonyán adja ki a Szépirodalmi. A címe: *Királyok az Alagútban*. Az első rész öt-hat szerepnovellát tartalmaz, a második utazásaimról szól, s a harmadik íróról, színészekről, rendezőkről írott portréimat tartalmazza.

— S mit jelent ez a talányos cím: *Királyok az Alagútban*?

— Van egy régi szokásom: minden premier előtt gyalog az Alagúton át sétálok át Budáról Pestre, a színházba. Nem babonából teszem. Nagyon szeretek sétálni, s így marad időm arra is, hogy rendezem a gondolataimat, s lélekben felkészüljek a premierre. Sok királyt alakítottam az elmúlt évek során; voltam Macbeth, II. Lajos, IV. Béla, Zsigmond, Hamlet. A kötet címadó írásában eljátszottam azzal a gondolattal, mi lett volna, ha valaki minden alkalommal lefotózott volna? Vajon az évek múltán, a képeket nézve, tudnám-e, hogy éppen melyik királyként sétálok át az Alagúton...?